

BUTTONARIUM
OGÓLNOPOLSKA
@ KOLEKCJA GUZIKÓW

www.buttonarium.eu

Karta katalogowa guzika btrm003489

Dane szczegółowe

Właściciel: **kustosz**
Kraj: **Polska**
Okres historyczny: **II Rzeczpospolita (Polska)**
Znaleziono: **b.d.**
Materiał awersu: **alpaka**
Materiał rewersu: **g.jednorodny**
Wykończenie: **brak**
Sygnowanie: **GRABSKI**
Wytwórca: **GRABSKI Br. (Łódź)**
Średnica: **brak danych**
Typ uszka: **drut**
Rant: **●-|-**
Profil: **(- jednowarstwowy, wypukły**

Występujące elementy

Przeznaczenie

brak danych
Ostatnia aktualizacja: **2017-09-14 12:56**

Plik wygenerowano ze strony www.buttonarium.eu 2026.05.23

Opis guzika btrm003489

Polski guzik młodzieżowej organizacji paramilitarnej: Polskie Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. Na awersie umieszczono Sokoła trzymającego w szponach ciężarek gimnastyczny. Na terenach obecnej Polski towarzystwo powstało w 1867 roku (Lwów). W tym czasie wizerunek polskiego orła był zabroniony. Żeby zaspokoić potrzebę patriotyczne młodych Polaków postanowiono skorzystać z symbolu innego drapieżnego ptaka: Sokoła. Żeby zaborcy nie mieli wątpliwości i nie zakazali używania tego symbolu towarzystwo nazwano: Sokół. Organizacja z założenia miała mieć charakter paramilitarny, żeby nieco zmylić zaborców do nazwy dorzuciono słowo: gimnastyczne. Rewers sygnowany: BRON. GRABSKI ŁÓDŹ.

Wytwórca: GRABSKI Br. (Łódź)

Bronisław Grabski (1891-1969), w 1921 roku założył zakłady przemysłowe produkujące m.in. guziki. Zakłady te mieściły się w Łodzi na ul. Zakątnej 59/61. Grabski był jednym z głównych producentów guzików dla Wojska Polskiego w okresie II Rzeczypospolitej (ok. 40 mln. szt.), artykułów strzeleckich, wyszkoleniowych, sprzętu do konserwacji broni, artykułów grawerskich (odznaki), artykułów fibrowych i skórzanych, hafciarskich i pasmanteryjnych oraz wszelkiego ekwipunku mundurowego i taborowego.

Ciekawostki

● W *Spisie abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy) na 1939 r.*^[1], na stronie 946 podano adresy i numery telefonów Bronisława Grabskiego:

- do zakładu: ul. Pogonowskiego 59/61, tel. 1 38 53

- mieszkania: ul. Kopernika 6, tel. 1 61 83^[2].

● W 1936 roku zmieniono nazwę ulicy z Zakątnej na ulicę kapitana Stefana Pogonowskiego^[3] - bohatera wojny polsko-radzieckiej 1920 roku. W 1945 roku, z powodów politycznych, musiano powrócić do nazwy Zakątna, ale za to w 1993 roku ponownie przywrócono nazwę kpt. Pogonowskiego^[4].

● Oprócz sygnatur, na rewersie pojawiał się niekiedy rok produkcji (poniżej uszka), czasami był to pełny rok (np. 1934), a czasami tylko dwie ostatnie cyfry (np. 39). Powyżej uszka umieszczano kolejny numer matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu.

● Na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Miejskiej Komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw na m. Łódź z dnia 25 października 1946 r. ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Zarządu Miejskiego w Łodzi Nr. 10, poz. V. z dnia 18 grudnia 1946 r. zakłady Bronisława Grabskiego przeszły na własność państwa^[5], po jakimś czasie przemianowano je na łódzkie Zakłady Przemysłu Guzikarsko-Galanteryjnego. Początkowo używano starych matryc rewersów, co za tym idzie na guzikach widniały jeszcze sygnatury Grabskiego, później zmieniono sygnatury na ŁZG wraz z kolejnym numerem matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu (patrz: **ŁZG**)

Źródła

 ^[1]Spis abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy) na 1939 r.

 ^[2]Pozycja ^[1] - strona 946

 ^[3]Wikipedia.pl - Stefan Pogonowski

 ^[4]Wikipedia.pl - Polesie (dzielnica Łodzi)

 ^[5]MONITOR POLSKI. Dziennik urzędowy RP. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1948 r. - strona 6, pozycja 246

 Polskie guziki wojskowe w XX wieku - Katalog z wystawy, Elbląg 1988

Przy opracowaniu opisu wykorzystano informacje od użytkowników oraz wnioski z analizy guzików w Buttonarium.

*Jeśli chciałbyś coś dodać do tego opisu, to napisz poniżej komentarz. **Nie zapomnij podać źródeł tych informacji.***

Ostatnia aktualizacja: **2017-11-15 08:38**

Plik wygenerowano ze strony www.buttonarium.eu 2026.05.23